

Het leerplichtverslag

Schooljaar 2023-2024

Gemeente Amstelveen
Jeugd en Onderwijs
Maart 2025



Inhoudsopgave

1. Inleiding	pagina 3
2. Leerplichtigen	pagina 4
3. Verzuim schooljaar 2023/2024	pagina 5
4. Thuiszitters	pagina 8
5. Vrijstellingen	pagina 9
6. Begrippenlijst	pagina 11
7. Referentielijst	pagina 12



1. Inleiding

Voor u ligt het leerplichtverslag van de gemeente Amstelveen voor het schooljaar 2023-2024. De gemeente heeft op grond van de Leerplichtwet (1969) de wettelijke taak om toe te zien op de naleving van de leerplicht en de kwalificatieplicht. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor drie kerntaken:

1. Het stimuleren van leerlingen om (weer) naar school te gaan (art. 22, lid 1 Lpw);
2. Het beoordelen van vrijstellingen van de leerplicht (art. 14, lid 3 Lpw);
3. Het handhaven bij schoolverzuim (art. 22, lid 2 en 3 Lpw).

Deze taken vereisen niet alleen toezicht en handhaving, maar ook een geïntegreerde aanpak waarin vroegtijdig signaleren, ondersteuning en maatwerk centraal staan. In sommige situaties richt de leerplichtambtenaar zich niet alleen op het vaststellen van ongeoorloofd verzuim, maar ook op het stimuleren van passend aanbod vanuit de zorg en/of het onderwijs, opdat met die inzet de schoolgang voortduurt of wordt hervat. Hiervoor wordt de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) toegepast. Deze aanpak is in 2017 ontwikkeld door Halt, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en Ingrado en heeft als doel (langdurige) schooluitval te voorkomen.

In het schooljaar 2023-2024 constateerden leerplichtambtenaren een toename van problemen die een multidisciplinaire aanpak behoeven. Veel voorkomende situaties zijn: mentale problemen (zoals depressie, demotivatie) en prestatiedruk. Daarnaast doen zich situaties voor waarbij onenigheid bestaat tussen ouders/leerplichtige en school/samenwerkingsverband over wat een passend niveau of een passende plek is of is niet direct een passende plek voorhanden. Ouders nemen namelijk vaker een meer stellige positie ten aanzien van het verzuim en de bijbehorende oplossingen. Hierdoor verhard de relatie tussen school en ouders. Ten opzichte van schooljaar 2022-2023 is dit aanzienlijk verbeterd, maar blijft nog altijd een aandachtspunt. Scholen en ouders doen (ook) vaker een beroep op de gemeente (leerplicht) omdat een oplossing uitblijft.

Dit verslag beschrijft de ontwikkelingen op het gebied van leerplicht en schoolverzuim in het schooljaar 2023-2024. De cijfermatige presentatie is gebaseerd op artikel 25 van de Leerplichtwet (1969), met als peildatum 1 oktober 2024. De cijfers zijn verstrekt door de leerplichtadministratie en worden vergeleken met de cijfers uit het schooljaar 2022-2023. Daarnaast worden de gegevens van het laatste volledige schooljaar vóór de coronapandemie (2018-2019) meegenomen om mogelijke trends te identificeren.



2. Leerplichtigen

Alle kinderen tussen 5 en 16 jaar die in Nederland wonen zijn leerplichtig. Dit geldt ook voor kinderen met een andere nationaliteit en voor kinderen van asielzoekers en vreemdelingen. Verder zijn jongeren tussen de 16 en 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald ook leer- en kwalificatieplichtig totdat er een startkwalificatie is behaald. Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). De kwalificatieplicht geldt niet voor jongeren die onderwijs gevolgd hebben in de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht of dagbesteding op het voortgezet speciaal onderwijs. In schooljaar 2023-2024 had gemeente Amstelveen 15.130 leerplichtigen. Dit is een stijging van 331, ofwel 2,2 procent, ten opzichte van het schooljaar 2022-2023.

Tabel 1. *Overzicht van het aantal leerplichtigen per 1 oktober.*

Aantal leerplichtigen per 1 oktober	2023-2024	2022-2023	2018-2019
Primair onderwijs (incl. SBO)	7290	7274	6758
(Voortgezet) speciaal onderwijs	183	188	182
Voortgezet onderwijs	5584	5382	4514
Middelbaar beroepsonderwijs	474	374	385
Onderwijs onbekend	1316	1325	1409
Geen onderwijs	283	256	261
Totaal	15130	14799	13509

Hierboven is een tabel opgenomen die inzicht geeft in de verschillende onderwijsvormen waar leerlingen gebruik van maken. De categorie 'onderwijs onbekend' betreft leerplichtige leerlingen die wel op een school zijn ingeschreven, maar waarvan de onderwijssoort niet bekend is. Dit gaat bijvoorbeeld om leerlingen die onderwijs volgen op een particuliere (B3)-school in Amstelveen en omstreken, die in het buitenland onderwijs volgen, of ingeschreven staan bij een KDC (kinderdagcentrum). Het betreft een relatief groot deel van de leerplichtigen (8,6 procent). Gelet op de internationale Amstelveense populatie en de aanwezigheid van particuliere (veelal internationale) scholen is dat niet verrassend.

Bij de categorie 'geen onderwijs' gaat het om jongeren die nog helemaal geen onderwijs hebben gevolgd of waarvan geen schoolloopbaan bekend is. Enkele voorbeelden van deze groep leerplichtige leerlingen zijn bijvoorbeeld leerlingen waarvan de inschrijving pas na 1 oktober is ontvangen, leerlingen die een startkwalificatie hebben behaald bij particuliere (B3)- en/of internationale (B4)-scholen maar niet via DUO zijn doorgekomen, en/of nieuwkomers.



3. Verzuim schooljaar 2023-2024

Scholen zijn wettelijk verplicht om een melding te maken als een leerling meer dan zestien uur in vier weken ongeoorloofd verzuimd. Dit gebeurt via het verzuimloket van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Er is sprake van ongeoorloofd verzuim als een leerling geen verlof of vrijstelling heeft gekregen en afwezig is op school (bijvoorbeeld spijbelen). Er kan ook sprake zijn van absoluut verzuim zodra een leer- of kwalificatieplichtige niet op een school is ingeschreven ongeacht de duur daarvan.

De werkzaamheden van een leerplichtambtenaar zijn voornamelijk gericht op toezicht op de naleving van de leerplichtwet. Ook houdt een leerplichtambtenaar zich bezig met de Methodische Aanpak Schoolverzuim kortweg MAS (zie inleiding, pagina 3.). Daarnaast houdt de leerplichtambtenaar zich bezig met vroegtijdig signaleren middels preventieve gesprekken op het voortgezet onderwijs binnen de Amstellandgemeenten. Gezamenlijk met alle betrokkenen (jeugdhulpverleners, het onderwijs, GGD en het samenwerkingsverband) kijkt de leerplichtambtenaar wat nodig is om de leerling in het onderwijs te houden of terug in het onderwijs te brengen. Dit vereist dat er in individuele casuïstiek soms maatwerk wordt toegepast vanuit een intensieve samenwerking van de betrokken instanties.

Wanneer we het aantal verzuimmeldingen in het schooljaar 2022-2023 vergelijken met die in het afgelopen schooljaar (2023-2024), zien we een toename van 293 naar 402 meldingen. Dit is een stijging van 109 meldingen. De stijging neemt voornamelijk toe in het aantal relatief verzuimers. Een onderdeel van het relatief verzuim is het luxe verzuim waarbij leerlingen tijdelijk afwezig zijn zonder dringende of noodzakelijke redenen, zoals vakantie. In 2023-2024 zijn 61 luxe verzuimers genoteerd in het PO en 14 in het VO. Dit is significant meer dan in 2022-2023, toen er 38 luxe verzuimers in het PO en 17 in het VO waren. Ten opzichte van schooljaar 2018-2019 zijn het aantal luxe verzuimmeldingen toegenomen. Ook het aantal herhaald verzuim is toegenomen. In 2023-2024 zijn er 164 leerlingen die herhaaldelijk verzuimen, wat aanzienlijk hoger is dan in 2022-2023, waar dit aantal op 130 stond. Daarnaast is het aantal absolute verzuimers ten opzichte van het schooljaar 2018-2019 flink gedaald.

Tabel 2. Overzicht ongeoorloofd verzuim per onderwijssoort.

Ongeoorloofd verzuim per onderwijssoort	2023-2024		2022-2023		2021-2022		2020-2021		2018-2019	
	Absoluut verzuim	Relatief verzuim	Absoluut verzuim	Relatief verzuim	Absoluut verzuim	Relatief verzuim	Absoluut verzuim	Relatief verzuim	Absoluut verzuim	Relatief verzuim
PO	1	77	1	47	0	52	1	26	1	35
(V)SO	0	12	1	14	0	5	0	12	0	22
VO	0	130	1	103	0	87	0	83	2	192
MBO	0	175	0	122	0	100	0	82	0	114
Onderwijs onbekend	1	1	0	0	1	0	0	1	1	5
Geen onderwijs	0	5	1	3	0	2	0	1	7	0
Totaal	2	400	4	289	1	239	1	205	11	368
	402		293		247		206		379	

**Tabel 3a.** *Overzicht absoluut en relatief verzuim in schooljaar 2023-2024.*

Relatief verzuim 2023-2024	PO	(V)SO	VO	MBO	Onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Totaal	77	12	130	175	1	5	400
Waarvan herhaald	3	7	47	106	0	1	164
Waarvan luxe verzuim	61	0	14	0	0	0	75
Absoluut verzuim							
Langer dan 3 maanden	1	0	0	0	0	0	1
Langer dan 4 aaneengesloten weken	0	0	0	0	0	0	0
Weer ingeschreven	0	0	0	0	1	0	1
Totaal	1	0	0	0	1	0	2

Tabel 3b. *Overzicht absoluut en relatief verzuim in schooljaar 2022-2023.*

Relatief verzuim	PO	(V)SO	VO	MBO	Onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Totaal	47	14	103	122	0	3	289
Waarvan herhaald	3	9	32	84	0	2	130
Waarvan luxe verzuim	38	0	17	1	0	0	56
Absoluut verzuim							
Langer dan 3 maanden	1	1	1	0	0	1	4
Langer dan 4 aaneengesloten weken	0	0	0	0	0	0	0
Weer ingeschreven	0	0	1	0	0	0	1
Totaal	1	1	1	0	0	1	4

Tabel 3c. *Overzicht absoluut en relatief verzuim in schooljaar 2018-2019.*

Relatief verzuim	PO	(V)SO	VO	MBO	Onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Totaal	35	21	193	114	4	1	368
Waarvan herhaald	2	15	45	74	2	1	139
Waarvan luxe verzuim	12	0	12	0	0	0	24
Absoluut verzuim							
Langer dan 3 maanden	0	0	2	0	1	5	8
Langer dan 4 aaneengesloten weken	1	0	2	0	1	7	11
Weer ingeschreven	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1	0	2	0	1	7	11

Er zijn verschillende verklaringen voor de toename in het aantal verzuimmeldingen in schooljaar 2023-2024. Allereerst is het belangrijk om te benadrukken dat de cijfers het aantal verzuimmeldingen per individu weergeven. Aangezien één persoon meerdere meldingen kan hebben, kan het totaal aantal meldingen in een schooljaar hoger uitvallen dan het aantal unieke personen waarover is gemeld.



LEERPLICHTVERSLAG SCHOOLJAAR 2023-2024

Mogelijk heeft de toename in het aantal verzuimmeldingen te maken met de coronacrisis. Uit onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut is gebleken dat de gevolgen van de coronacrisis op het welzijn van jongeren wel 4-6 jaar kunnen voortduren (Berg, Donker, Hummel, Tuenter, Branje, Finkenauer & Polderman, 2023). Ook kregen leerlingen tijdens de coronaperiode online les, maar nu is fysieke aanwezigheid weer verplicht. Dit maakt het voor het onderwijs gemakkelijker om verzuim op te merken en te melden.

Ongeoorloofd verzuim is volgens de leerplichtwet (1969) een overtreding en daarmee strafbaar. Een leerplichtambtenaar stelt een verslag op waarin de feiten en bevindingen over de leer- of kwalificatieplichtige zijn opgenomen, oftewel een proces verbaal. In het schooljaar 2022-2023 stond het aantal proces-verbalen nog op 13. In het schooljaar 2023-2024 staat dit op een aantal van 10. Een procesverbaal is een eindproduct van een handhavingstraject dat begint met handhavingsgesprekken. Soms bieden deze gesprekken al voldoende soelaas en wordt het traject niet tot en met het procesverbaal doorlopen.

Er zijn enkele mogelijke verklaringen die maken dat er sprake is van een afname in van de proces-verbalen zoals:

- veelvuldig voorkomen van complexe verzuim problematiek waarin handhaving niet altijd passend is
- personele wisselingen in het team waardoor de leerplichtambtenaar niet altijd in staat is geweest alle stappen te zetten die nodig zijn om te komen tot handhaving en tot het opmaken van een proces-verbaal.

Tabel 4. *Overzicht aantal proces-verbalen in schooljaar 2023-2024.*

Proces- verbaal 2023-2024	PO	(V) SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Processen-verbaal relatief verzuim	1	0	4	1	0	0	6
Processen-verbaal luxe verzuim	3	0	1	0	0	0	4
Processen-verbaal absoluut verzuim	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	4	0	5	1	0	0	10
Totaal 2022-2023	3	0	3	7	0	0	13
Totaal 2018-2019	2	3	4	7	0	0	16



4. Thuiszitters

Het onderwerp thuiszitters heeft landelijk veel aandacht en is ook een van de prioriteiten uit de Amstelveense Jeugd- en Onderwijsagenda. De term "thuiszitter" wordt gebruikt voor leer- of kwalificatieplichtige jongeren die langdurig geen onderwijs volgen. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) definieert thuiszitters als jongeren tussen de 5 en 18 jaar die zonder geldige reden, zoals ziekte, meer dan vier weken verzuimen van school. Dit geldt ook voor jongeren van 16 en 17 jaar die kwalificatieplichtig zijn.

Er zijn twee vormen van verzuim, namelijk langdurig relatief verzuim en absoluut verzuim. Langdurig relatief verzuim betreft leerlingen die wel zijn ingeschreven op school, maar langdurig ongeoorloofd afwezig zijn. Dit kan variëren van

- vier weken tot drie maanden of
- langer dan drie maanden.

Aan de andere kant is sprake van absoluut verzuim wanneer een leerplichtige jongere helemaal niet is ingeschreven op een onderwijsinstelling. De thuiszitters worden in kaart gebracht op basis van meldingen vanuit het onderwijs aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Tijdens periodieke overleggen, georganiseerd naar aanleiding van het Thuiszitterspact, worden deze thuiszitters besproken. Het Thuiszitterspact is een samenwerking tussen de gemeente (leerplicht), de samenwerkingsverbanden (PO en VO), jeugdhulpverleners en het onderwijs om te voorkomen dat kinderen zonder passend onderwijs- of zorgaanbod komen te zitten. Ook worden ouders en het kind actief betrokken bij het tot stand brengen van het onderwijsaanbod. Wanneer zorgaspecten meespelen bij het thuiszitten, wordt in samenwerking met de betrokkenen van het thuiszitterpact gezocht naar passende zorg-onderwijsarrangementen. Dit kan helpen het kind in staat te stellen om (gedeeltelijk) onderwijs te blijven volgen. Voorbeelden hiervan zijn dagbesteding op een zorgboerderij of een onderwijsarrangement zoals van gespecialiseerde aanbieders van zorg- en onderwijsarrangementen.

Het aantal thuiszitters is de afgelopen jaren toegenomen, echter is deze stijging relatief minder significant in vergelijking met de groei van de totale leerling populatie. Ondanks de toename aan het begin van het schooljaar 2023-2024, blijkt uit de cijfers dat het aantal thuiszitters aan het einde van het schooljaar duidelijk lager is dan in voorgaande jaren.

Het is niet vreemd dat het aantal thuiszitters aan het begin van het schooljaar hoger is, vooral gezien de toenemende psychische problematiek onder jongeren in de afgelopen jaren. Dit verklaart mogelijk de hogere aantallen in de beginfase van het schooljaar, waarna door gerichte ondersteuning en begeleiding weer een daling plaatsvindt.

Tabel 5. Overzicht van het aantal thuiszitters in schooljaar 2023-2024.

Thuiszitters	2023-2024	2022-2023	2021-2022	2018-2019
Aantal	30 (start schooljaar) 22 (einde schooljaar)	23 (start schooljaar) 14 (einde schooljaar)	11 (start schooljaar) 8 (einde schooljaar)	12 (start schooljaar) 9 (einde schooljaar)



5. Vrijstellingen

Op grond van de Leerplichtwet 1969 kan onder bepaalde voorwaarden vrijstelling van de inschrijvings- en schoolbezoekplicht worden verleend. Deze vrijstelling geldt voor de duur van één schooljaar en dient jaarlijks opnieuw te worden aangevraagd. De afgelopen jaren hebben steeds meer kinderen een vrijstelling verkregen, afhankelijk van hun persoonlijke situatie. De meest voorkomende redenen voor vrijstelling zijn:

1. Lichamelijke en psychische gronden (artikel 5, sub a)
2. Levensbeschouwelijke gronden (artikel 5, sub b)
3. Onderwijs in het buitenland (artikel 5, sub c)
4. Op andere wijzen volgen van voldoende onderwijs (artikel 15)

Artikel 5, sub a, van de Leerplichtwet 1969 creëert de mogelijkheid tot vrijstelling van de leerplicht voor kinderen die vanwege hun lichamelijke of psychische gesteldheid niet in staat zijn onderwijs te volgen. Dit artikel is bedoeld voor situaties waarin een kind door ernstige gezondheidsproblemen niet naar school kan. De vrijstelling wordt aangevraagd bij de gemeente en vereist een verklaring van een arts of specialist die de ongeschiktheid bevestigt.

Artikel 5, sub b betreft het recht op vrijstelling van inschrijving om richtingsbezwaar. Het gaat er daarbij om dat de ouders geen school op redelijke afstand van hun woning kunnen vinden, die het kind wil plaatsen en die de religie of levensovertuiging van het gezin in het onderwijs uitdraagt en bevordert. Het desbetreffende kind volgt dan thuisonderwijs. Op dit artikel kan alleen beroep worden gedaan als het desbetreffende kind het afgelopen jaar niet in Nederland ingeschreven heeft gestaan bij een school of instelling van de richting waartegen bedenkingen worden geuit, zoals bepaald in artikel 8 lid 2 Leerplichtwet 1969. Thuisonderwijs na schoolgang is daarom lastig in Nederland.

Vrijstelling op grond van artikel 5, sub c, van de Leerplichtwet (1969) wordt aangevraagd voor leerlingen die in Nederland ingeschreven staan maar in het buitenland naar school gaan. Deze leerplichtwetgeving is in 1969 geïntroduceerd voor leerlingen die over de grens (Duitsland of België) onderwijs volgen. Vanwege de internationaliserende populatie komt het steeds vaker voor dat ouders op grond van dit artikel vrijstelling van de leerplichtwet (1969) aanvragen zodat hun kind overzees onderwijs kan volgen.

Leerlingen van het VO die 15 jaar zijn óf op 1 augustus van het schooljaar nog geen 16 jaar zijn, kunnen gedurende het schooljaar niet als mbo-student worden ingeschreven. In sommige gevallen is een mbo-traject toch het meest passend voor de betreffende VO-leerling. Een vrijstellingsprocedure voorziet een oplossing in deze situaties. Ouders kunnen dan een vrijstelling op grond van artikel 15 aanvragen.

**Tabel 6a.** Overzicht van het aantal vrijstellingen per artikel in schooljaar 2023-2024.

Vrijstellingen 2023-2024	PO	(V)SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Artikel 15 <i>Op andere wijze voldoende onderwijs genieten</i>	0	0	0	1	0	0	1
Artikel 5a <i>Lichamelijk of psychisch niet in staat een school te bezoeken</i>	3	9	0	3	3	19	37
Artikel 5b <i>Ouders vinden dat het beschikbare onderwijs niet past bij hun levensbeschouwing</i>	0	0	0	0	1	7	8
Artikel 5c <i>Leerling gaat in het buitenland naar school</i>	13	0	9	0	27	7	56
Totaal	18	9	9	4	31	33	102

Tabel 6b. Overzicht van het aantal vrijstellingen per artikel in schooljaar 2022-2023.

Vrijstellingen 2022-2023	PO	(V)SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Artikel 15 <i>Op andere wijze voldoende onderwijs genieten</i>	0	0	0	1	0	0	1
Artikel 5a <i>Lichamelijk of psychisch niet in staat een school te bezoeken</i>	3	8	1	1	4	23	40
Artikel 5b <i>Ouders vinden dat het beschikbare onderwijs niet past bij hun levensbeschouwing</i>	0	0	0	0	0	3	3
Artikel 5c <i>Leerling gaat in het buitenland naar school</i>	5	0	5	1	28	2	41
Totaal	8	8	6	3	32	28	85

Tabel 6c. Overzicht van het aantal vrijstellingen per artikel in schooljaar 2018-2019.

Vrijstellingen 2018-2019	PO	(V)SO	VO	MBO	Onderwijs onbekend	Geen onderwijs	Totaal
Artikel 15 <i>Op andere wijze voldoende onderwijs genieten</i>	0	0	0	0	0	0	0
Artikel 5a <i>Lichamelijk of psychisch niet in staat een school te bezoeken</i>	0	2	0	0	1	33	36
Artikel 5b <i>Ouders vinden dat het beschikbare onderwijs niet past bij hun levensbeschouwing</i>	0	0	0	0	0	9	9
Artikel 5c <i>Leerling gaat in het buitenland naar school</i>	0	0	0	0	4	3	7
Totaal	0	2	0	0	5	45	52



In schooljaar 2022-2023 bedroeg het aantal vrijstellingen 85, terwijl dit aantal in het afgelopen schooljaar met 20 procent is gestegen naar een totaal van 102 (zie tabel 6 en 7). Ten opzichte van het laatste schooljaar voor de coronaperiode zijn het aantal vrijstellingen bijna verdubbeld.

Uit de tabellen 6a, 6b en 6c blijkt dat het aantal vrijstellingen vanwege gezondheidsredenen over de schooljaren 2023-2024, 2022-2023 en 2018-2019 relatief stabiel zijn gebleven. Verder zijn het aantal jongeren in de categorie "geen onderwijs" sinds 2018-2019 gedaald.

Er is een toename in het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5, sub b. In het afgelopen schooljaar is het aantal vrijstellingen vanwege levensbeschouwelijke overtuigingen toegenomen naar een totaal van 8 vrijstellingen, vergeleken met het schooljaar 2022-2023 is sprake van een verdubbeling. Toen ging het om 3 gevallen. Vijf jaar terug, in schooljaar 2018-2019, golden nog 9 vrijstellingen in deze categorie. Er lijkt derhalve geen sprake van een duidelijke trend. Landelijk wordt wel een toename waargenomen van dit soort vrijstellingsverzoeken.

Het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5, sub c van de Leerplichtwet 1969 is de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. Waar in het schooljaar 2018-2019 sprake was van 7 vrijstellingen, steeg dit aantal naar 41 in 2022-2023 en verder naar 56 in 2023-2024. De groei die in voorgaande jaren is ingezet, heeft zich hiermee voortgezet. Een verklaring voor deze ontwikkeling is de toenemende internationale mobiliteit, waarbij ouders tijdelijk in het buitenland werken of kiezen voor internationaal onderwijs voor hun kinderen. Deze trend is niet onverwacht binnen gemeente Amstelveen gezien de internationaal georiënteerde populatie. Dit wordt tevens bevestigd door de cijfers, met name in de categorieën 'onderwijs onbekend' en 'geen onderwijs', waarin een aanzienlijk deel van de vrijstellingen valt.

De leerplichtambtenaar constateert vaak dat ouders de vrijstelling te laat aanvragen. Vaak is het kind al in het buitenland ondanks dat er nog geen vrijstelling op grond van artikel 5, sub c is verleend. Daarom zal leerplicht in het nieuwe schooljaar hierop strenger handhaven.

Vrijstellingen op basis van artikel 15 blijven zeer uitzonderlijk en zijn de afgelopen jaren niet toegenomen. In zowel 2022-2023 als 2023-2024 is slechts één leerling vrijgesteld op grond van artikel 15. In 2018-2019 werd deze vrijstelling helemaal niet verleend.



7 BEGRIPPENLIJST

Absoluut verzuim: Een situatie waarin een leerplichtige leerling niet staat ingeschreven bij een school en ook geen vrijstelling heeft. Zie ook hoofdstuk 2

DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs): Een Nederlandse overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van onderwijswetten en -regelingen, zoals studiefinanciering en het bijhouden van verzuimregistraties.

Herhaald verzuim: Het regelmatig of systematisch afwezig zijn zonder geldige reden. Dit kan wijzen op een patroon van verzuim. Zie ook hoofdstuk 2.

Langdurig relatief verzuimer: een langdurig relatief verzuimer is een ingeschreven leerling die langer dan vier weken ongeoorloofd verzuimt. Bij deze groep is meer aan de hand dan een korte periode regelmatig spijbelen.

Deze kinderen volgen langdurig geen of weinig onderwijs. We onderscheiden twee subgroepen:

2a. Langdurig relatief verzuim van vier weken tot drie maanden;

2b. Langdurig relatief verzuim langer dan drie maanden.

Leerplichtige: Een kind dat volgens de wet verplicht is om onderwijs te volgen. In Nederland geldt de leerplicht voor kinderen van 5 tot 16 jaar.

Luxe verzuim: Ongeoorloofd verzuim waarbij een leerling bijvoorbeeld op vakantie gaat buiten de vastgestelde schoolvakanties zonder toestemming. Zie ook hoofdstuk 2.

Halt-interventie schoolverzuim: In de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) staat wanneer een jongere in aanmerking komt voor Halt. Halt gaat met de jongere en ouders in gesprek over het verzuim. De jongere gaat aan slag met leeropdrachten en maakt zelf een plan om zich te motiveren om weer naar school te gaan. Halt werkt hierbij samen met de leerplicht en school.

Het Openbaar Ministerie (OM): is verantwoordelijk voor het opsporen en vervolgen van strafbare feiten. Het OM kan als enige instantie in Nederland bepalen of iemand voor de strafrechter moet verschijnen. En zo ja, voor welk strafbaar feit.

Particulier onderwijs/particuliere school: Onderwijs dat wordt aangeboden door private partijen en niet door de overheid wordt gefinancierd. Ouders betalen zelf de kosten voor dit onderwijs.

Relatief verzuim: Een situatie waarin een leerling wel staat ingeschreven bij een school, maar zonder geldige reden afwezig is tijdens les- of praktijktijd. Zie ook hoofdstuk 2.

Het samenwerkingsverband: In een samenwerkingsverband werken scholen voor regulier basisonderwijs en speciaal (basis)onderwijs samen met als doel het bieden van passend onderwijs. De scholen maken binnen het verband afspraken over hoe de basis- en extra onderwijsondersteuning in de regio geregeld is.

SBO (Speciaal Basisonderwijs): Onderwijs voor leerlingen die zich in het regulier onderwijs niet optimaal kunnen ontwikkelen vanwege leer- of gedragsproblemen. De klassen zijn kleiner en er is meer aandacht voor de individuele leerling.

Thuiszitter: Een leerling die langer dan vier weken niet naar school gaat zonder geldige reden of niet ingeschreven staat bij een school. Zie ook voetnoot 8.

Verzuim: Het afwezig zijn zonder geldige reden. Dit kan betrekking hebben op schoolverzuim of werkverzuim.

Vrijstelling: De opheffing van de verplichting om aan een bepaalde regel of wet te voldoen. In het onderwijs kan dit betekenen dat een leerling vrijstelling krijgt van de leerplicht vanwege specifieke omstandigheden. Zie ook hoofdstuk 5.



8 Referentielijst

1. Berg, G. van den, A. Donker, N. van Hummel, T. Tuenten, S. Branje, C. Finkenauer en T. Polderman. (2023). Mentaal welbevinden van de jeugd: lessen uit de coronacrisis. Een nieuw overzicht van de onderzoeksliteratuur. [*Mentaal welbevinden van de jeugd: lessen uit de coronacrisis*](#)
2. De Leerplichtwet (1969). [wetten.nl - Regeling - Leerplichtwet 1969 - BWBR0002628](#)